

Protocol

Disciplinaire maatregelen bij ernstig ongewenst gedrag van leerlingen

Aangepaste versie september 2025

BESLUITVORMINGSORGAAN	DATUM
Directeurenoverleg	Februari 2017
GMR ouders	16-02-2017
advies/ instemming	16-02-2017
GMR personeel	
advies/ instemming	
Directeur bestuurder	

Inhoud

Inleiding	- 3 -
Algemeen.....	- 4 -
Schoolregels	- 4 -
Uitgangspunt.....	- 4 -
Integrale aanpak van de sociaal-emotionele problemen	- 4 -
De leerplichtambtenaar.....	- 4 -
Het Protocol	- 4 -
Wettelijk kader: definitieve verwijdering van leerlingen in het primair onderwijs	- 5 -
Uitgangspunten voor het protocol.....	- 5 -
Protocol disciplinaire maatregelen	- 6 -
Artikel 1 Begripsbepalingen	- 6 -
Artikel 2 Soorten straffen	- 6 -
Artikel 3 Lichtere straffen	- 6 -
Artikel 4 Zwaardere straffen.....	- 6 -
4.1. Time-out.....	- 6 -
4.2. Schorsing.....	- 7 -
4.3. Verwijdering.....	- 8 -

Inleiding

De directies van onze scholen worden incidenteel geconfronteerd met situaties die aanleiding geven tot het treffen van (disciplinaire) maatregelen jegens een leerling. Lichte overtredingen handelt de leerkracht doorgaans in de klas af. Hierbij speelt het dagelijkse contact tussen leerkracht en leerling een belangrijke rol. Er is sprake van een opvoedkundige situatie, waarbij het handelen van de leerkracht is gericht op correctie van het gedrag van de leerling. De leerling moet zich bewust worden van de consequenties van zijn handelingen.

Er doen zich echter ook situaties voor die om zwaardere maatregelen vragen. Dit protocol richt zich in hoofdzaak op het beleid bij ernstige overtredingen. De wetgeving (Wet op het Primair Onderwijs) biedt het bevoegd gezag in deze gevallen de vrijheid om de verwijdering van leerlingen binnen bepaalde grenzen te regelen.

Met het oog op een verantwoorde afweging van de belangen van de schoolorganisatie enerzijds en de rechtsbescherming van de individuele leerling en de ouders anderzijds, heeft de directie van OOH in dit protocol de maatregelen tegen ongewenst gedrag schriftelijk vastlegt. Een beslissing tot verwijdering heeft voor een leerling immers vergaande consequenties. Een zorgvuldig sanctiebeleid is dan ook op zijn plaats.

Houten, maart 2021

Annelies Smits MPM

Algemeen

Schoolregels

Schoolregels vormen een belangrijk instrument bij de preventie van ernstig ongewenst gedrag. Deze regels verschaffen zowel aan de leerlingen als aan de ouders duidelijkheid over de gedragsnormen binnen de school. Als leerlingen de gedragsregels niet naleven, worden zij hierop aangesproken.

Schoolregels worden per school opgesteld. Iedere school hanteert daarbij de richtlijnen die passen bij het klimaat van de school. De directies van de scholen leggen de gedragsregels, voordat ze van kracht worden, voor aan de medezeggenschapsraad. Vervolgens leggen ze de regels vast in het schoolplan. De maatregelen bij ongewenst gedrag worden ook vermeld in de schoolgids.

Uitgangspunt

Bij het formuleren van het sanctiebeleid voor ernstige overtredingen is het uitgangspunt, dat de school de definitieve verwijdering van leerlingen zoveel mogelijk probeert te voorkomen. De inspanningen van de scholen en van OOH-directie zijn dan ook daarop gericht. Vanuit de visie dat leren niet alleen een plicht is, maar ook een recht dat moet worden beschermd, is verwijdering een uiterste middel dat pas mag worden toegepast nadat andere pedagogische middelen hebben gefaald.

Integrale aanpak van de sociaal-emotionele problemen

Steeds meer tekent zich de noodzaak af om middelen te ontwikkelen voor vroegtijdige signalering en om te zoeken naar een integrale aanpak van sociaal-emotionele problemen.

De leerlingenzorg binnen de scholen krijgt steeds duidelijker vorm via de interne begeleiding. Ook het samenwerkingsverband Profi Pendi heeft een opdracht in deze. Binnen het samenwerkingsverband bestaat een mogelijkheid voor MDO: Multidisciplinair overleg. Dit MDO coördineert de efficiënte inzet van alle expertise voor leerlingenzorg, zoals speciaal onderwijs, schoolbegeleidingsdienst, jeugdhulpverlening, primair onderwijs, school, jeugdgezondheidszorg en maatschappelijk werk. De intentie is om in een integraal overleg te kijken naar wat een kind nodig heeft.

De leerplichtambtenaar

In de toelichting op de Leerplichtwet van 1969 wordt gesproken over de wijze van toezicht houden op de leerplicht. Het toezicht moet het karakter dragen van maatschappelijke zorg. Daarom heeft de gemeente Houten ervoor gekozen om een maatschappelijk werker aan te stellen als leerplichtambtenaar. Het takenpakket van deze ambtenaar omvat ook het ontwikkelen van een preventiebeleid om schooluitval te voorkomen.

De leerplichtambtenaar kan in het kader van de zorgtaak meewerken aan een oplossing die verwijdering van een leerling kan voorkomen door:

- bij tijdige inschakeling mee te denken over de pedagogische aanpak, met name in de situatie van de leerling thuis;
- in contact te treden met de ouders;
- onpartijdige bemiddeling tussen ouders, school en instanties;
- bemiddeling naar hulpverlening buiten school (de leerplichtambtenaar heeft veel contacten met instanties in de gemeente Houten);
- ondersteuning bij bredere preventieve beleidsvorming (bijvoorbeeld netwerkontwikkeling).

Vanuit het oogpunt van de zorg is OOH wettelijk verplicht een verwijdering bij de leerplichtambtenaar te melden, maar overleg voordat het zover komt, is raadzaam. Als de leerplichtambtenaar wordt ingeschakeld na de start van een verwijderingsprocedure, dan is zijn/haar zorgtaak beperkt. De leerplichtambtenaar kan meedenken en bemiddelen bij plaatsing op een andere school. Daarbij heeft de school de wettelijke verplichting acht weken actief en aantoonbaar te zoeken naar alternatieven).

Het Protocol

Ondanks de vele preventieve inspanningen kunnen situaties ontstaan die het nemen van maatregelen tegen ernstig ongewenst gedrag noodzakelijk maken. Door middel van het hier volgend protocol worden rechten, plichten en procedures geformaliseerd. Het protocol schetst de kaders waarbinnen een time-out of verwijdering mogelijk is. Melding bij de inspectie en de leerplichtambtenaar verstevigt die kaders. Middels het protocol worden alle voors en tegens zorgvuldig afgewogen.

Wettelijk kader: definitieve verwijdering van leerlingen in het primair onderwijs Ten aanzien van de definitieve verwijdering van leerlingen van een school bepaalt de Wet op het Primair Onderwijs (WPO) in artikel 40 dat een beslissing over een dergelijke vergaande maatregel berust bij het bevoegd gezag. In het geval van OOH is dat de directeur bestuurder van de stichting. Dit bevoegd gezag moet de betrokken groepsleerleraar 'horen' over de verwijdering. Over lichtere maatregelen dan verwijdering heeft de wetgever zich niet uitgesproken.

Uitgangspunten voor het protocol

1. Door vermelding van de maatregelen in de schoolgids weten leerlingen en ouders welke situaties leiden tot de toepassing van de maatregelen bij ernstig ongewenst gedrag.
2. Het protocol gaat er vanuit dat bij ernstig ongewenst gedrag een geleidelijke opbouw in strafmaat plaatsvindt en de sanctiemaatregelen worden ondersteund door een dossier.
3. Bij een time-out of definitieve verwijdering wordt de Inspectie van het onderwijs hiervan in kennis gesteld.
4. Bij een time-out of definitieve verwijdering wordt ook de medezeggenschapsraad van de school hiervan in kennis gesteld.

Protocol disciplinaire maatregelen

Artikel 1: Begripsbepalingen

Dit protocol verstaat onder:

- a. *Bevoegd gezag*: de directeur bestuurder van Openbaar Onderwijs Houten (OOH)
- b. *Directeur bestuurder*: de directeur bestuurder van Openbaar Onderwijs Houten is belast met het toezicht op de naleving van dit protocol
- c. *Leerlingen*: kinderen die op een school voor openbaar primair onderwijs in Houten staan ingeschreven
- d. *Ouders*: de ouders, verzorgers of voogden van de leerlingen
- e. *Groepsleerkracht*: de verantwoordelijke leerkracht bij wie de leerling in de groep zit
- f. *Schoolleiding*: de directeur van de school
- g. *Medewerkers*: de aan school verbonden leerkrachten en onderwijsondersteunende medewerkers
- h. *Inspectie*: de inspecteur die belast is met het toezicht op het primair onderwijs
- i. *Schoolregels*: voorschriften van school zoals opgenomen in de schoolgids
- j. *Waarschuwing*: de leerling en of ouders bij ongewenst gedrag mondeling waarschuwen of ernstig vermanen
- k. *Strafwerk*: het uitvoeren van taken en/of verrichten van activiteiten
- l. *Berisping*: één der lichtste bestraffingen waarmee de schoolleiding aan de leerling en of ouders haar afkeuring en ongenoegen kenbaar maakt
- m. *Time-out*: het ontzeggen van de toegang tot de school gedurende een gedeelte van een schooldag en/of het plaatsen, gedurende een periode van maximaal drie dagen, op een andere school onder het gezag van OOH
- n. *Schorsing*: het ontzeggen van de toegang tot de school voor maximaal drie dagen
- o. *Definitieve verwijdering*: verwijdering van de school wegens wangedrag

Artikel 2: Soorten straffen

1. Tegen leerlingen die handelen in strijd met de schoolregels en algemeen geldende normen, kunnen straffen worden opgelegd.
2. Er bestaat een redelijke verhouding tussen de straf en de overtreding.
3. Uitsluitend de volgende straffen kunnen aan leerlingen worden opgelegd:
 - a. een waarschuwing
 - b. strafwerk
 - c. een afkoelingsperiode van een korte tijdsduur (binnen of buiten het klaslokaal)
 - d. een berisping
 - e. een time-out
 - f. een schorsing
 - g. definitieve verwijdering

Artikel 3: Lichtere straffen

1. De groepsleerkracht kan de leerling een waarschuwing geven.
2. De groepsleerkracht kan de leerling strafwerk opleggen.
3. De groepsleerkracht kan de leerling een afkoelingsperiode van korte tijd in of buiten de klas opleggen. Daarbij krijgt de leerling tijdelijk in of buiten de klas een andere plaats. Als deze plaats buiten de eigen klas is, dient dit altijd te gebeuren onder toezicht van de groepsleerkracht, van een collega-leerkracht of van de schoolleiding.
4. Een berisping wordt gegeven door de schoolleiding. Deze berisping wordt aan de ouders gezonden in de vorm van een schriftelijke terechtwijzing.

Artikel 4: Zwaardere straffen

Er is sprake van drie soorten straffen, opeenvolgend in zwaarte:

1. time-out
2. schorsing
3. verwijdering

4.1 Time-out

Een ernstig incident kan leiden tot een time-out met onmiddellijke ingang. Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

1. In geval van een time-out ontzegt de schoolleiding de leerling voor de rest van de dag de toegang tot de school.
2. De school brengt onmiddellijk de ouders van het incident en de time-out op de hoogte¹.
3. De school kan de time-out maatregel eenmaal met één dag verlengen. Daarna kan de leerling worden geschorst voor maximaal drie dagen. In beide gevallen dient de school vooraf contact op te nemen met de ouders.
4. Direct met de melding van de time-out aan de ouders nodigt de school deze uit voor een gesprek om de ernst van de waarschuwing te onderstrepen en om afspraken te maken over het vervolgtraject. Hierbij zijn de betrokken groepsleerkracht en de schoolleiding aanwezig.
5. Van het incident en het gesprek met de ouders maakt de school een verslag. De ouders tekenen dit verslag voor gezien. De school slaat het verslag op in het leerlingendossier op en verstuurt het ter kennisneming aan:
 - de directeur bestuurder,
 - de ambtenaar leerplichtzaken,
 - de inspectie.
6. Zo mogelijk kan de leerling ook maximaal drie dagen worden geplaatst op één van de andere scholen onder het gezag van de OOH voor het volgen van onderwijs.
7. Alleen de schoolleiding kan de time-out maatregel toepassen.

4.2 Schorsing

Bij een volgend ernstig incident, of als het voorgevallen incident zeer ernstig van aard is, kan de schoolleiding overgaan tot een schorsing.

Schorsing in het primair onderwijs kent geen wettelijke basis. Ze dient slechts als uiterste maatregel te worden gehanteerd, bijvoorbeeld als de school aan de leerling en de ouders herhaaldelijk heeft aangegeven dat het gedrag van de leerling ontoelaatbaar is, maar de situatie desondanks niet verbetert. Het schorsen van een leerling is een maatregel om aan de leerling en ouders duidelijk te maken dat de grens van aanvaardbaar gedrag is bereikt.

Schorsing kan voor één of enkele dagen. De schoolleiding neemt deze maatregel na overleg met de OOH-directie en de inspectie en na melding aan de leerplichtambtenaar. Daarnaast dienen de redenen/de noodzaak van de schorsing in het besluit te worden vermeld.

Tijdens de schorsingsdag(en) voert de school een gesprek met de ouders en de leerling om de zeer ernstige waarschuwing te onderstrepen en afspraken te maken over het vervolgtraject.

Bij schorsing gelden de volgende voorwaarden:

1. De Directeur bestuurder wordt in kennis gesteld van de te nemen maatregel en om advies gevraagd.
2. Gedurende de schorsing wordt de leerling de toegang tot de school ontzegt. Zo mogelijk worden maatregelen getroffen om de voortgang van het leerproces van de leerling te waarborgen².
3. De schorsing duurt maximaal drie dagen en kan eenmaal met eenzelfde periode worden verlengd.
4. De schoolleiding nodigt de betrokken ouders uit voor een gesprek over de schorsing. Hierbij worden mogelijke oplossingen verkend, inclusief de mogelijkheden of onmogelijkheden van de opvang van de leerling op de school.
5. Van de schorsing en het gesprek met de ouders maakt de school een verslag. De ouders tekenen dit verslag voor gezien. De school slaat het verslag op in het leerlingendossier. De school stuurt het verslag ter kennisneming aan:

¹ In geval de ouders niet bereikbaar zijn vangt de schoolleiding of een ander lid van het personeel de leerling op. ² Schorsing mag niet betekenen dat het maken van toetsen (denk aan cito-entree of eindtoetsen) wordt belemmerd.

- de directeur bestuurder,
- de ambtenaar leerplichtzaken,
- de inspectie.

6. De ouders kunnen bij de directeur bestuurder bezwaar aantekenen tegen de maatregel. De directeur bestuurder beslist binnen vier weken over het bezwaarschrift.

4.3 Verwijdering

Van ernstig ongewenst gedrag (wangedrag) kan in uiteenlopende situaties sprake zijn: herhaaldelijk schoolverzuim, overtreding van de schoolregels, agressief gedrag, bedreiging, vandalisme dan wel seksuele intimidatie. Ook wangedrag van ouders, zoals intimidatie van leerkrachten, kan een reden zijn de leerling te verwijderen. Of de directeur bestuurder tot verwijdering overgaat, hangt af van de omstandigheden. Het wangedrag moet in ieder geval ernstig zijn. Aangaande verwijdering gelden de volgende uitgangspunten:

- Elke school heeft schoolregels die aangeven hoe met wangedrag wordt omgegaan en wanneer de grens is bereikt.
- Deze schoolregels zijn bij de ouders en de leerling bekend gemaakt (schoolgids). - (Lichtere) maatregelen ter voorkoming van herhaling hebben gefaald (schorsing, gedragsafspraken).
- De leerling en de ouders zijn gewaarschuwd dat de school bij eerstvolgende herhaling overgaat tot verwijdering.
- Wanneer de leerling (of de ouders) ondanks eerdere gedragsafspraken en ondanks een laatste waarschuwing zijn/haar gedrag niet verbetert, gaat het de directeur bestuurder, afhankelijk van de overige omstandigheden, over tot verwijdering. Een licht vergrijp kan door herhaling uitgroeien tot ernstig wangedrag.

Procedure

Het schoolbestuur en de ouders hebben in de voorgaande periode meerdere malen met elkaar gesproken. Aan de ouders is gemeld dat de directeur bestuurder OOH geen mogelijkheid ziet het probleem binnen de huidige school op te lossen. Er is een nieuwe fase in werking getreden die is gericht op verwijdering. Hierbij dient het belang van de ouders en de leerling te wijken voor het belang van de school.

Voorts gelden de volgende voorwaarden:

1. Verwijdering van een leerling van school is een beslissing van het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag heeft deze bevoegdheid gemandateerd aan de directeur bestuurder.
2. Voordat de directeur bestuurder een beslissing neemt, dient deze de betrokken groepsleerkracht en de schoolleiding te horen. Hiervan wordt een verslag gemaakt en verstrekt aan de ouders, die het voor gezien ondertekenen. De school slaat het verslag op in het leerlingendossier.
3. Het verslag wordt ter kennisneming verstuurd aan:
 - de ambtenaar leerplichtzaken,
 - de inspectie.
4. De directeur bestuurder informeert de ouders schriftelijk en met redenen over het voornemen tot verwijdering, waarbij de ouders wordt gewezen op de mogelijkheid van het indienen van een bezwaarschrift.
5. De ouders krijgen de mogelijkheid binnen zes weken een bezwaarschrift in te dienen bij de directeur bestuurder.
6. De directeur bestuurder is verplicht de ouders te horen over het bezwaarschrift.
7. De directeur bestuurder neemt binnen vier weken na ontvangst van het bezwaarschrift een uiteindelijke beslissing.
8. Een besluit tot verwijdering kan eerst daadwerkelijk worden uitgevoerd nadat een andere school bereid is gevonden de leerling op te nemen of dat aantoonbaar is dat de directeur bestuurder er gedurende acht weken alles aan heeft gedaan om de leerling elders geplaatst te krijgen.

Naast bovenomschreven wangedrag is wangedrag denkbaar waarbij onmiddellijke verwijdering geboden is, zonder de genoemde eerdere maatregelen of voorafgaande waarschuwing. Dit geldt alleen in zeer ernstige gevallen.

Op de beschreven procedure is de Wet op het Primair Basisonderwijs (artikel 40) van toepassing.